

Praktiska Sverige AB

Org.nr. 556257-5786

Beslut för gymnasieskola med yrkes- och introduktionsprogram

---

efter tillsyn i Praktiska gymnasiet Gävle
belägen i Gävle kommun

Tillsyn i Praktiska gymnasiet Gävle

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Praktiska Sverige AB (556257-5786) under Våren 2015. Praktiska gymnasiet Gävle besöktes av Skolinspektionen mellan den 25 maj 2015 och den 27 maj 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Av Skolverkets databas Siris framgår att genomsnittlig betygspoäng läsåret 2013/14 är 11,7 för elever som får studiebevis och 11,9 för elever som når examen. Ur samma databas framkommer att 87,5 procent av eleverna når gymnasieexamen från nationellt program läsåret 2013/14. En genomgång av andel elever som läsåret 2013/14 når godkänt betyg i gymnasiegemensamma ämnen visar att samtliga elever når godkänt betyg i samhällskunskap 1a1 och att 93,8 procent av eleverna når godkänt betyg i kurserna idrott och hälsa 1, matematik 1a, svenska 1 samt gymnasiearbetet. Samma genomgång visar vidare att 87,5 procent av eleverna når godkänt betyg i engelska 5 och historia 1a1, att 75 procent av eleverna når godkänt i religionskunskap 1 och slutligen att 62,5 procent av eleverna når godkänt betyg i naturkunskap 1a1.

Resultat trygghet och studiero

Enligt Skolinspektionens enkät för elever i år 2 anger 67 procent av de tillfrågade att de har studiero på lektionerna. Enligt samma enkät anger 73 procent att de känner sig trygga i skolan.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande vid vite	2015-12-10
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande vid vite	2015-12-10
3. Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram	Föreläggande vid vite	2015-12-10
4. Bedömning och betygssättning	Föreläggande vid vite	2015-12-10
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande vid vite	2015-12-10
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande vid vite	2015-12-10
7. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande vid vite	2015-12-10
8. Garanterad undervisningstid i yrkesprogram	Föreläggande vid vite	2015-12-10
9. Ytterligare brister: betyg och programråd	Föreläggande vid vite	2015-12-10

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Sammanfattande bedömning

Inom ramen för denna tillsyn har Skolinspektionen granskat ovan angivna områden och även följt upp de åtgärder huvudmannen har vidtagit inom de områden som i tidigare tillsyn, som genomfördes oktober 2012 och maj 2013 (Dnr 44-2012:1330), befunnits bristfälliga. Tidigare konstaterade brister kvarstår inom områdena undervisning och lärande, särskilt stöd, bedömning och betygssättning, trygghet och studiero, elevhälsans arbete, skolbibliotek samt styrning och utveckling av utbildningen.

Skolinspektionen har i beslut efter kvalitetsgranskning av skolors arbete för att förebygga studieavbrott i gymnasieskolan i februari 2015 (dnr. 400-2014:4245) bedömt att Praktiska gymnasiet Gävle behöver förbättra arbetet med att uppmärksamma, kartlägga och utreda elevers behov av stöd för att motverka och förhindra studieavbrott. I beslutet bedömer Skolinspektionen även att skolan behöver utveckla sitt arbete med att motivera elever till att ta del av stödinsatser och även utveckla undervisningen så att den blir mer motiverande. Av beslutet framgår vidare att skolan behöver utveckla samverkan mellan lärare, mentorer och elevhälsans kompetenser.

Skolinspektionen bedömer i denna tillsyn att undervisningen måste utvecklas inom flera områden. Undervisningen behöver utgå från och omfatta respektive programs examensmål. Vidare måste undervisningen utformas så att eleverna får ett aktivt lärarstöd. Skolan behöver även förbättra elevernas möjlighet till inflytande över undervisningen och säkerställa att eleverna får ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Skolinspektionen bedömer vidare att ansvariga på skolan inte utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt och att skolan inte ger elever som är i behov av särskilt stöd sådant stöd. Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att eleverna på introduktionsprogrammen inte får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier.

Tillsynen visar att lärarna, vid bedömning och betygssättning, inte utnyttjar all tillgänglig information om elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven. Vid skolenheten sätts även betyg före det att undervisningen upphör vilket inte är förenligt med författningarna.

Skolan behöver vidare förbättra sitt trygghetsskapande arbete och säkerställa att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Skolinspektionen bedömer vidare att lärarna vid skolenheten måste samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och att skolbiblioteket ska användas på ett sätt som stödjer elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Beträffande elevhälsans arbete bedömer Skolinspektionen att den inte används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Vidare bedöms att den studie- och yrkesorienterande verksamheten inte tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings och yrkesverksamhet.

Tillsynen visar att skolans systematiska kvalitetsarbete måste förbättras för att uppfylla författningarnas krav. Skolinspektionen bedömer att det visserligen finns en plan för åtgärder, men att rektorn, i sin roll som pedagogisk ledare,

måste säkerställa att planerade utvecklingsåtgärder genomförs. Slutligen framkommer i tillsynen att skolan saknar programråd och Skolinspektionen bedömer därför att skolan ska se till att det för yrkesprogrammen i gymnasieskolan finns ett eller flera programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Praktiska Sverige AB att vid vite av 500 000 kronor **senast den 10 december 2015** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Praktiska Sverige AB inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de examensmål som gäller för det nationella program som eleven läser. Undervisningen ska utformas och genomföras så att alla elever, såväl på nationella program som på introduktionsprogram, ges möjligheter att nå samtliga kunskapskrav inom de ämnen som eleven läser, det vill säga såväl i gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Praktiska Sverige AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen i skolan utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program samt ämnesplaner. (16 kap. 6§ skollagen, Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program SKOLFS 2010:14, 4 kap. 1 § gymnasieförordningen, Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1. Kunskaper)
- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper)
- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Undervisningen i skolan ska utgå från och omfatta examensmålen för respektive nationellt program.
- Undervisningen ska utformas så att eleverna får ett aktivt lärarstöd.
- Lärarna ska se till att eleverna får ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

*Motivering till bedömning av brist**Examensmål och ämnesplaner*

Av skollagen framgår att det för varje nationellt program ska finnas examensmål som innehåller mål för programmet.

Av de exempel på planeringar som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynsbesöket i maj 2015 framgår att enstaka lärare lyfter in examensmål, genom så kallad "infärgning", i samband med planerandet av kurser. Med begreppet "infärgning" menar lärarna att eleverna inom de gymnasiegemensamma ämnena arbetar med moment som kan kopplas till deras respektive yrkesprogram. Majoriteten av de skriftliga planeringar av kurser som skickats in anger inte hur examensmålen ska föras in i undervisningen. Rektorn uppger i intervju att lärare inte anger i sina skriftliga planeringar hur undervisningen ska ledas mot examensmålen, trots att de har fått instruktioner att göra det.

I intervjuer med elever uppges att utbildningens gymnasiegemensamma ämnen inte riktas mot examensmålen och att det varierar i vilken mån eleverna har hört talas om examensmålen. I en av elevintervjuerna framför eleverna att skolan anslog examensmålen på väggarna veckan före tillsynsbesöket och att lärarna i samband med detta informerade om målen. Eleverna uppger att deras framtida yrke sällan genomsyrar undervisningen, främst avseende de gymnasiegemensamma ämnena. En anledning till det nyss nämnda som eleverna framför är att elever från flera olika program undervisas i samma grupp i de gymnasiegemensamma ämnena. Lärarna bekräftar i intervju elevernas bild av att det är svårt att med blandade grupper undervisa mot de olika programmets examensmål. Lärarna menar dock att de ibland anpassar uppgifter så att eleverna kan välja uppgifter som anknyter till framtida yrke. Lärarna uppger vidare att arbete mot examensmål är mindre förekommande i undervisningen och förklarar detta med att det varit ett turbulent läsår. Lärarna uppger att det hos dem funnits en vilja att tydligare föra in samverkan mellan lärarna i syfte att arbeta mot de olika programmets examensmål och ge möjligheter för eleverna att se helheter i utbildningen. Detta arbete har dock prioriterats bort på grund av byten i skolledningen, uppger lärarna.

I intervju med rektorn framkommer att undervisningen inte riktas mot examensmålen i alla ämnen och att detta är något som rektorn har uppmärksammat. Rektorn menar att den samverkan mellan lärare och ämnen som behövs för att examensmålen ska uppnås har stannat vid diskussioner mellan lärare (se även Förutsättningar för lärande och trygghet, samverkan). Rektorn har därför lagt en plan för hur detta arbete kan utvecklas.

Tillsynen visar, genom uppgifter från rektorn, lärarna och intervjuade elever, att undervisningen inte i alla ämnen utgår från och omfattar examensmålen. Skolinspektionen bedömer därför att utbildningen inte bedrivs i enlighet med författningarnas krav. För att utbildningen ska utgå från examensmålen är det inte tillräckligt att lärarna endast går igenom examensmålen med eleverna. Dessa ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att undervisningen utgår från examensmålen.

Aktivt lärarstöd

Skollagen anger att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt. Läraren ska stimulera, handleda och stödja eleven och ge särskilt stöd till elever i svårigheter.

Av lektionsobservationer i denna tillsyn framgår att det finns elever som inte ges stöd och stimulans i samband med undervisning med effekten att elever fastnar i uppgifter utan att komma vidare. Vidare har Skolinspektionen observerat hur elever, under relativt stor del av lektionen, lämnas själva utan lärarens stödjande roll. I uppföljande elevintervjuer i samband med lektionsobservationerna framkommer att eleverna ofta arbetar på egen hand utan stimulans eller återkoppling på gjorda insatser. Intervjuade elever ger exempel på lärare som inte i tillräcklig utsträckning stimulerar dem i deras utveckling mot kunskapskrav och nationella mål. Elever berättar att undervisning i några kurser bedrivs utan lärarstöd och eleverna får lösa uppgifter självständigt utifrån lärobok. Elever uttrycker det som att de inte har några riktiga lektioner utan mest arbetar självständigt. Elever uppger vidare att de inte alltid förstår lärarens instruktioner eller får tillräckliga förklaringar för att förstå uppgiften. Vidare framför intervjuade elever att de i vissa kurser får vända sig till sina handledare på arbetsplatserna för att få det undervisningsstöd som de inte får av lärare på skolan.

Lärare berättar i intervju att de brukar se till att alla elever har något att göra, och att de går runt och kontrollerar vad eleverna gör under lektionerna. Intervjuade lärare uppger dock att elevernas motivation till undervisningen varierar, att eleverna kommer till skolan för att bara bli klara med uppgifter och att de oftast är mer intresserade av yrkesämnena än de gymnasiegemensamma ämnena. Någon lärare menar att eleverna i denna årskull inte är lika intresserade av att lära sig som föregående års elever.

Av intervjuer med lärare och elever och av betygskatalogen framkommer att betyg kan sättas i mitten av maj trots att schemalagd undervisning kvarstår (Se bedömning av betygssättning under Ytterligare brister). Eleverna erbjuds då att arbeta med rester i andra kurser, men närvaron är inte obligatorisk. Rektorn anser att detta arbetssätt ger eleverna möjlighet att nå kunskapskraven i flera kurser, men förstår att det kan innebära att eleverna väljer att avsluta kursen tidigare istället för att stimuleras till högre betyg. Rektorn är även medveten om att det finns lärare på skolan vars undervisning inte är stödjande och stimulerande. Rektorn berättar om elever som klagat på undervisningens enformighet, att eleverna lämnas själva att lösa uppgifter och att eleverna saknar stöd och stimulans i den löpande undervisningen i några kurser. Rektorn framför att han samtalat med lärare om detta.

Skolinspektionen bedömer att delar av den undervisning som bedrivs vid Praktiska gymnasiet Gävle inte innebär ett aktivt lärarstöd på ett sätt som motsvarar författningarnas krav. Även om lärarnas utsagor i utredningen inte helt bekräftar elevernas bild av undervisningen, uppger rektorn att eleverna ges en undervisning som inte innebär ett aktivt lärarstöd. Att i undervisningen underlåta att ge sådant stöd är inte förenligt med författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därför vidta åtgärder för att säkerställa att all undervisning vid Praktiska gymnasiet Gävle innebär ett aktivt lärarstöd för alla elever.

Elevernas inflytande

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. Av läroplanen framgår att eleverna fortlöpande ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Skolans mål är att varje elev aktivt ska utöva inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Läraren ska utgå från att alla elever kan och vill ta ett personligt ansvar för sitt lärande. Läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Av dokument, i form av kursplaneringar, som Skolinspektionen tagit del av framkommer att lärarna i sin planering ska ta hänsyn till elevernas inflytande. Av kursplaneringarna framgår dock att lärarna inte alltid gör detta. I ett par planeringar uttrycks att eleverna få välja mellan två former av examinationer och ibland föreslå i vilken ordning kursen ska bearbeta det centrala innehållet.

Eleverna uppger i intervju att de i varierande utsträckning kan utöva inflytande över innehållet eller vara delaktiga i planeringen av kurserna. Eleverna uppger att det finns lärare som i viss grad bjuder in till diskussion om hur undervisningen ska vara och exemplifierar med att de kan få välja mellan skriftliga eller muntliga examinationsformer. Det finns enligt eleverna lärare som bestämmer allt i kursen och bara ger eleverna lärobok och uppgifter kopplade till boken som eleverna själva ska lösa. Eleverna säger dock att de ibland kan få prata om arbetsform eller på vilken plats de vill lösa olika uppgifter som läraren presenterar.

Intervjuade lärare uppger att de uppmanats av rektorn att ta in elevernas inflytande i planeringen av kursen. En lärare uttrycker att i takt med kursen ger läraren eleverna mer inflytande och att inledningen därmed är mer styrd. Lärarna tror dock att eleverna inte upplever att de har så stort inflytande och framför att eleverna inte bryr sig om att utöva något inflytande utan vill att lärarna ska bestämma hur kursen utformas.

Lärarna uppger i intervju att det är svårt att i en stofftät kurs ge eleverna inflytande. En annan omständighet, som lärarna uppger hämmar elevernas reella inflytande, är att eleverna gärna vill bli klara med kurser och inte är intresserade av att ha något inflytande över kursen, varken innehåll eller arbetsformer.

Rektorn uppger att han är ny i sin tjänst och därmed har svårt att uttala sig om hur stort inflytande eleverna har. Rektorn ser elevinflytande, över bland annat kursernas innehåll, som ett utvecklingsområde och anger att området hänger samman med en framtida ökad samverkan kring programmets olika examensmål. Rektorn menar att när samverkan och infärgning mot examensmålen är på plats så kommer elevernas bättre kunna se hur kursen utformas mot examensmål. Rektorn framför vidare att eleverna kanske inte är så delaktiga kring undervisningens innehåll.

Skolinspektionens utredning visar att lärarna inte ser till att eleverna får ett reellt inflytande över undervisningens innehåll. Av lärares skriftliga planeringar framkommer att eleverna endast kan utöva inflytande över examinationsformer och i viss mån i vilken ordning olika moment kan förläggas. Det nämns ingenstans i planeringarna hur eleverna kan utöva inflytande över kursens innehåll. Av intervjuer med lärare och elever framgår visserligen att eleverna ges vissa möjligheter till inflytande, dock framkommer inte att inflytandet avser undervisningens innehåll och lärare uppger att det är svårt att ge eleverna inflytande i vissa kurser. Därtill kommer att skolan i sitt systematiska kvalitetsarbete anger elevernas inflytande som ett utvecklingsområde. Skolan har inte tagit sig an dessa utvecklingsområden inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet (se nedan under Styrning och ledning) och rektorn uppger att elevernas inflytande fortsatt är ett utvecklingsområde. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att verksamheten inte motsvarar författningarnas krav, eftersom lärarna inte ser till att eleverna får ett reellt inflytande över undervisningens innehåll. Huvudmannen och rektorn måste därmed säkerställa att eleverna i all undervisning ges ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen får enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller Praktiska Sverige AB:s verksamhet vid Praktiska gymnasiet Gävle inte de krav som följer av författningarna. Praktiska Sverige AB föreläggs därför att vidta de åtgärder som beskrivits ovan. De brister som konstateras beträffande undervisning och lärande försvårar elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen.

I beslut den 9 september 2013 (dnr. 44-2012: 1330) förelade Skolinspektionen Praktiska Sverige AB att vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande:

- Klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har.
- Se till att undervisningen utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program.
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen.
- Ge eleverna som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.
- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Huvudmannen har inte följt Skolinspektionens föreläggande utan bristerna inom undervisning och lärande kvarstår vid denna tillsyn i maj 2015. Bristerna har därför förelegat under en längre tid. Skolinspektionen ska därmed förena föreläggandet med vite.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser.

Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Praktiska Sverige AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd. (3 kap. 8–9 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Ansvariga på skolan ska utreda elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås,

trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Vidare framgår av skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Läroplanen anger att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

I februari 2015 deltog Praktiska gymnasiet Gävle i Skolinspektionens kvalitetsgranskning om studieavbrott i gymnasieskolan. I beslut den 27 februari (Dnr 400-2014:4245) framgår att skolan behöver utveckla sitt arbete med att kartlägga, utreda, utforma och genomföra stödinsatser för eleverna i urvalet. Skolan behöver även utveckla rutiner för att ge eleverna relevant stöd som utgår från elevernas behov och se till att åtgärderna regelbundet utvärderas och följs upp.

En genomgång av bedömningsunderlag inför betygssättning visar att det i vissa kurser är en majoritet av eleverna som inte kommer nå kunskapskraven. I kursen naturkunskap 1a1 anges i bedömningsunderlag att 16 av 26 elever riskerar att inte nå kunskapskraven när en knapp månad återstår av kursen. Vidare uppger lärare i intervju att det finns en hel del elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Av elevhälsans protokoll som sträcker sig över tiden juni 2014 till maj 2015, som Skolinspektionen tagit del av, finns närmre hälften av eleverna upptagna som så kallade elevärenden.

Extra anpassningar består, enligt representanter från elevhälsan, i huvudsak av att ge eleverna mer tid, undervisning i liten grupp eller stöd i den så kallade studion. Samma representanter uppger att eleverna antagligen får extra anpassningar för lång tid innan lärare signalerar till rektor via så kallat uppmärksammande. Det saknas, enligt elevhälsan, rutiner för när lärare ska ge rektor och mentor dessa signaler. I intervju med lärare framkommer att ett uppmärksammande kan ske strax före betyg ska sättas. En utsaga som stöds av en dokumentgenomgång där elev uppmärksammas 2015-05-18, beroende på hög frånvaro. Även rektorn uppger att lärarna, under tidigare rektors ledning, gjorde uppmärksammanden sent men att det nu ska bli bättre. Representanter från elevhälsan uppger dock att det antagligen finns de elever som inte uppmärksammas.

I intervju med elever framkommer att det finns elever som, enligt dem själva, borde utretts då de har svårt att ta till sig av undervisningen samt svårt att nå kunskapskraven och att skolan inte har hanterat detta genom exempelvis utredning. Elever uppger också att de har diagnoser men att deras behov av särskilt stöd inte har utretts. Vidare uppger såväl lärare som representanter från elevhälsan att flera elever har olika typer av diagnoser som skolan på olika sätt behöver möta.

Enligt lärare är det mentorerna som ansvarar för att en utredning sker, mentorer ansvarar även för att utvärdera extra anpassningar. Enklare utredningar genomförs av mentorn själv och resulterar ofta i återgång till extra anpassningar. När en elev trots extra anpassningar riskerar att inte nå kunskapskraven är det mentorn som, enligt intervju med lärare, ansvarar för att elevens behov av särskilt stöd utreds. Mentorn samverkar med elevhälsan för att genomföra utredningar, elevhälsan sammanträder varannan vecka och protokoll förs. Skolinspektionen har tagit del av dessa protokoll som sträcker sig från juni 2014 till maj 2015. Protokollet omfattar 32 elevärenden. Av protokollen framgår att ärenden kommer in men med långa hanteringstider, ofta upp till en termin till det att utredningen leder till upprättande av åtgärdsprogram. I protokollet konstateras att utredningar saknas, vilket uppmärksammas flera månader efter det att ärendet kommit in. Ett antal ärenden handlar om att elever är frånvarande och där utredningar drar ut på tiden för att möten ställs in. Av protokollen framgår vidare att ansvariga inte genomför det som ålagts dem, det kan exempelvis handla om att en åtgärd inte följts upp vilket medför att utredningstiderna förlängs. Representanter från elevhälsan menar att utredningstiderna varit långa under läsåret, men att rektorn infört nya instruktioner. Elevhälsan uppger dock att det tar tid att förändra rutiner på skolan och att rektorn har ett stort arbete med att göra detta. Rektorn menar att protokollen visar hur det var när han tillträdde i mars 2015 och att skolan håller på att förbättra rutiner, vidare framför rektorn att han planerar förtäta elevhälsans möten.

Vid intervju med representanter från elevhälsan framkommer att skillnaden mellan extra anpassning och särskilt stöd är längden på den tid eleven har i studion. Av åtgärdsprogrammen och utifrån intervjuer med lärare framgår att skolan använder samma åtgärder, oavsett behov, när det gäller särskilt stöd, att eleven ska gå på resurstider utanför ordinarie schematid eller få undervisning i studion. Studion är ett arbetsrum för två lärare och i detta rum turas tre lärare om att bemanna olika stödtider. Bemanningen innebär att det kan vara läraren i engelska som ska ge stöd åt en elev som har behov av särskilt stöd i matematik.

Lärare, med tjänst i studion, uppger i intervju att de funderar på hur de ska få eleverna att komma till angivna stödtider, då eleverna inte alltid kommer, och att skolan skulle behöva se över resurstiderna så att de bättre motsvarar elevernas behov. Elever framför i intervju att de saknar den speciallärare som tidigare var anställd och bemannade studion, där de tidigare kunde få stöd under så gott som hela dagen. Skolinspektionen har tagit del av fem åtgärdsprogram, vilket är samtliga vid tiden aktiva, och alla landar i samma åtgärd oberoende av vad elevens behov enligt utredningen är. Exempelvis anges att elev har behov av specialpedagogiskt stöd, men det finns inte någon åtgärd som möter detta behov, utan åtgärden består av schemaläggning på resurstider och tid i studion. I intervju med elevhälsan uppges att åtgärdsprogrammen skulle behöva bli mer tydliga avseende vilka åtgärder som skolan utifrån utredningen ska genomföra.

Skolinspektionens utredning visar sålunda att det finns elever som har svårt att nå kunskapskraven och som trots att extra anpassningar inte gett resultat, inte utreds skyndsamt för eventuellt behov av särskilt stöd. Vidare visar utredningen att eleverna ges extra anpassningar för lång tid och att signaler om behov av utredningar skickas in sent, ibland så sent som ett par veckor innan kursen avslutas. En anmälan till rektor borde komma in långt tidigare för att ge eleven reell möjlighet att få det stöd den behöver för att kunna nå kunskapskraven. Av elevhälsans protokoll samt utsagor i intervjuerna framkommer att utredningar inte alltid påbörjas i anslutning till att anmälan till rektor kommer in samt att utredningar inte sker skyndsamt. Att det tar ungefär en termin från det att rektor uppmärksammas på svårigheter att nå kunskapskraven till dess att utredning är klar kan inte ses som skyndsamt då detta innebär att undervisningen avverkat hälften av undervisningstiden för en kurs och därmed har elevens möjligheter att nå målen för utbildningen beskurits.

Tillsynen visar vidare att elever inte får det stöd som utredningen visar att de behöver. Genom att åtgärderna i åtgärdsprogrammen inte motsvarar de behov som utredningar visar att eleverna har, uppfyller inte detta författningarnas krav på en individuell prövning och utformning av stödåtgärder utifrån respektive elevs behov. Detta styrks av att eleverna inte kommer till de stödtider som skolan anordnar och lärarna uppger att stödtiderna inte utformats utifrån elevernas behov.

Skolinspektionen bedömer därmed att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därmed säkerställa att ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Vidare måste huvudmannen och rektorn säkerställa att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen får enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller Praktiska Sverige AB:s verksamhet vid Praktiska gymnasiet Gävle inte de krav som följer av författningarna. Praktiska Sverige AB föreläggs därför att vidta de åtgärder som beskrivits ovan. De brister som konstateras i skolans arbete med särskilt stöd försvårar elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Brister inom området extra anpassningar och särskilt stöd konstaterades i Skolinspektionens beslut den 9 september 2013 och denna tillsyn (maj 2015) visar att bristerna inte åtgärdats. Med hänvisning till att nästan två år förflutit kan inte bristerna anses vara av tillfällig art. Skolinspektionen ska därmed förena föreläggandet med vite.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)

Skolan ska se till att elever på yrkesprogram får den utbildning de har rätt till avseende arbetsplatsförlagt lärande (APL) och möjlighet att nå grundläggande behörighet. APL är en central del i all yrkesutbildning, då denna ska bidra till att eleven utvecklar såväl yrkeskunskaper som en yrkesidentitet. För elever som läser i huvudsak skolförlagd utbildning ska APL motsvara minst 15 veckor av den samlade utbildningstiden och för elever som är lärlingar ska APL motsvara minst 50 % av utbildningen. Skolan ska ha kvalitetssäkrat arbetsplatsen så att eleven har reell möjlighet att nå de kunskaper som eleven är avsedd att uppnå på arbetsplatsen, exempelvis att skolan avtalat med arbetsplatsen om vilka delar av det centrala innehållet på en eller flera kurser som ska behandlas. Skolan ska också följa upp att så sker. Handledaren är en central aktör, och behöver förutom kunskaper inom yrket också ha kunskaper om de mål som eleven ska uppnå och bedömas gentemot så att eleverna får adekvata arbetsuppgifter utifrån detta.

Att eleverna ges möjlighet till fortsatta studier på högskolenivå är en central rättssäkerhetsfråga.

Det är dock inte tillräckligt att eleverna ges en teoretisk möjlighet att uppnå grundläggande behörighet utan skolan bör också göra det praktiskt möjligt för eleverna, ex. genom att undvika schemakrockar.

För introduktionsprogrammen finns inga nationellt fastställda programstrukturer eller examensmål, utan utbildningen ska utformas så att eleven förbereds för vidare studier eller etablering på arbetsmarknaden. Ett centralt instrument i denna planering är elevens individuella studieplan. Eleven ska, utifrån sina behov, få en utbildning som uppfyller introduktionsprogrammets syfte så att elevens mål med utbildningen kan uppnås.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Praktiska Sverige AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. (17 kap. 3-7§§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Planera utbildningen så att eleven på introduktionsprogram förbereds för arbete eller studier.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att syftet med utbildningen programinriktat individuellt val är att elever ska få en utbildning som är inriktad mot ett nationellt yrkesprogram och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet. Syftet med utbildningen yrkesintroduktion är att elever ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram. Utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan. Eleverna ska informeras om huvuddragen i de bestämmelser som gäller för utbildningen. Enligt motiven till skollagen ger huvudmannens plan för utbildningen, i kombination med elevens individuella studieplan, den stadga och samtidigt den flexibilitet som är nödvändig för en utbildning med en klar målsättning. Vidare anges i motiven att den individuella studieplanen ska följas upp, utvärderas och revideras vid behov i samråd med eleven och i förekommande fall dennes vårdnadshavare.

I planeringen spelar studie- och yrkesvägledare en viktig roll för att stödja eleverna i deras studie- och yrkesval (prop. 2009/10:165 s. 455).

Elever på programinriktat individuellt val uppger i intervju att de läser detta introduktionsprogram under hela första året. Även om de bedömts nå behörighet till nationellt yrkesprogram skrivs de inte in och eleverna vet inte när de planeras skrivas in på något sådant program. Av de individuella studieplaner som Skolinspektionen har tagit del av framkommer att undervisningen i grundskolans ämnen planeras för tre år oavsett elevens behov eller om eleven läser på programinriktat individuellt val eller på yrkesintroduktion. I intervju uppger de elever som läser introduktionsprogram att de är osäkra över vilken utbildning de följer. Vidare uppges i elevintervjun att eleverna sällan eller aldrig har tagit del av sina individuella studieplaner och att de inte getts möjlighet till vägledande samtal om hur programmet planerats.

Eleverna uppger i intervju att de inte pratat med eller vägletts av studie- och yrkesvägledare (SYV) eller fått annan studie- och yrkesvägledning. Eleverna framför en osäkerhet kring utformandet av utbildningen och vad den ska leda till. Vid intervju med elevhälsans representanter, där studie- och yrkesvägledare deltar, framkommer att det finns elever på introduktionsprogram som inte getts studie- och yrkesvägledning och att det finns elever som inte vet hur deras utbildning ska se ut framöver. I intervjun framförs vidare att det har varit ett glapp i verksamheten som lett till att det råder en osäkerhet över vem som ska ge vägledningen. Rektorn uppger i intervju att studie- och yrkesvägledare finns tillgänglig en dag i veckan och att eleverna borde ha fått vägledning i årskurs nio. Vidare framför rektorn att eleverna inte informerats om deras respektive individuella studieplaner och att det inte finns någon plan för introduktionsprogrammen. Rektorn uppger även att det måste blivit något fel i de individuella studieplanerna när grundskolans ämnen, oavsett elevens behov, förläggs över tre år.

Skolinspektionen bedömer att elever på skolans introduktionsprogram inte får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. Utredningen visar att det saknas en övergripande planering av introduktionsprogrammen. Det är vidare utrett att elevernas individuella studieplaner inte följs upp, utvärderas och revideras vid behov i samråd med eleven och att eleverna inte ges vägledning inom en utbildning som kräver planering och vägledning för att undvika återvändsgränder. Som motiven till skollagen anger skapar huvudmannens plan för utbildningen i kombination med elevens individuella studieplan en stadga och flexibilitet som är nödvändig för en utbildning med en klar målsättning, därför är det viktigt att planeringen uppfyller författningarnas krav.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att verksamheten inte motsvarar författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. För att en planering av elevernas utbildning ska kunna leda till att eleverna förbereds för arbete eller studier, är det viktigt att se till att elever får ta del av sina individuella studieplaner och att de får vägledning om sin utbildning utifrån dessa.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen får enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller Praktiska Sverige AB:s verksamhet inte de krav som följer av författningarna. Praktiska Sverige AB föreläggs därför att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Utredningen visar att elevernas utbildning på introduktionsprogram inte planeras i enlighet med författningarna. Den bristande planeringen medför en betydande risk för att syftet med utbildningen inte kan uppnås och att eleverna därmed inte förbereds för arbete eller studier. Bristen är därmed av allvarlig art, varför Skolinspektionen finner skäl att förena föreläggandet med vite.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. I de fall eleven har haft hela eller delar av kurser förlagda till arbetsplats (APL) ska bedömning av detta ingå i den samlande bedömningen.

Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Praktiska Sverige AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Läraren utnyttjar vid bedömning och betygssättning all tillgänglig information om elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven, och gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper. (15 kap. 24 § skollagen, 8 kap. 3 § gymnasieförordningen, Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.5 Bedömning och betyg)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Läraren ska vid bedömning och betygssättning utnyttja all tillgänglig information om elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven, och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att betyg ska bestämmas med hjälp av de kunskapskrav som har föreskrivits för en kurs. Läroplanen anger att läraren vid betygssättningen ska utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven, beakta även sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen, och utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive kurs allsidigt utvärdera varje elevs kunskaper.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:33) om bedömning och betygssättning i gymnasieskolan framgår att lärare bör använda sig av effektiva rutiner och former för dokumentation som väl återspeglar elevernas kunskaper och som ger en grund för kommunikation av bedömning och betygssättning med elever och vårdnadshavare.

I det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) används, enligt uppgift från intervju med lärare och elever, veckorapporter som ett dokumenterat underlag för betygssättning. En veckorapport innehåller utrymme för att fylla i vad eleven har gjort de dagar eleven har APL och ett utrymme för att kunna göra kvalitativa bedömningar av elevens prestationer. Dessa rapporter ska enligt instruktioner signeras av handledare, elev och lärare.

Beslut

2015-09-15

21 (40)

Dnr 44-2014:8372

Enligt uppgift från elevintervjun är det oftast eleverna själva som fyller i rapporterna. I intervju med lärare uppges att det är eleverna som ansvarar för veckorapporten. Vid genomgång av 13 veckorapporter för en elev framkommer att åtta rapporter saknar kvalitativa bedömningar, ingen rapport är signerad av läraren och fyra veckorapporter saknar helt beskrivning av vad eleven har gjort. I intervju med lärare i yrkesämnen uppges att veckorapporten är en del av bedömningen och att de därför vill att handledarna i större utsträckning ska fylla i rapporterna. Samtidigt uppger lärare i intervju att den inte kan sätta betyg utifrån veckorapporten. Intervjuade lärare framför att de även samtalar med handledaren för att kunna göra en bedömning. Lärare uppger dock att de i vissa fall har svårt att genomföra besök i elevernas arbetsplatsförlagda lärande och att handledare i sin bedömning resonerar utifrån huruvida eleven är anställningsbar eller ej. Vidare framför lärarna vid intervjun att matriser över genomförda moment används, samt att de kan få en helhetsbild genom den skolförlagda delen av utbildningen. En genomgång av matriserna visar att de inte innehåller något utrymme för kvalitativa bedömningar. I genomgångna veckorapporter finns också dokument i form av besöksdagbok som Skolinspektionen tagit del av. I den finns inget kvalitativt omdöme utifrån kunskapskraven utan det som dokumenteras är att "det går bra" för eleven tillsammans med en kommentar om hur eleven passar tider. Rektorn uppger vid intervju att veckorapporterna bildar underlag för bedömningen men att dialogen mellan handledare och lärare är det viktigaste underlaget. Rektorn menar dock att det finns brister i dokumentation avseende bedömningen av APL och att detta behöver förbättras. Som en framtida åtgärd nämner rektorn att de kommer att genomföra en utbildningsdag i juni kring bedömning.

Utredningen visar att lärarna saknar underlag för att kunna göra kvalitativa bedömningar av elevernas lärande på APL. Veckorapporterna är ämnade att bilda underlag för lärarnas bedömning, men dessa rapporter fylls inte i enligt de instruktioner som finns och de kan därmed inte kan bilda underlag för bedömning. Vidare visar utredningen att underlag i form av besöksdagböcker från samtal mellan lärare och handledare inte innehåller någon kvalitativ bedömning utifrån kunskapskraven. Rektorn har vid intervju uppgett att det finns brister i dokumentationen som ska utgöra underlag för lärarnas bedömning, och att dokumentationen behöver förbättras. Utredningen visar sammantaget att all tillgänglig information som finns om eleven inte utnyttjas vid betygssättningen, eftersom det finns brister i det bedömningsunderlag som används vid skolan. Skolinspektionen bedömer därmed att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att läraren vid bedömning och betygssättning utnyttjar all tillgänglig information om elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven, och gör en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen får enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller Praktiska Sverige AB:s verksamhet inte de krav som följer av författningarna. Praktiska Sverige AB föreläggs därför att vidta de åtgärder som beskrivits ovan. De brister som konstateras beträffande skolans arbete med bedömning och betygssättning försvårar elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Brister inom området bedömning och betygssättning konstaterades i Skolinspektionens beslut den 9 september 2013 och denna tillsyn visar att bristerna inte åtgärdats. Med hänvisning till att nästan två år förflutit kan inte bristerna anses vara av tillfällig art. Skolinspektionen ska därmed förena föreläggandet med vite.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, gruppum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Praktiska Sverige AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Vid skolenheten ska ett målinriktat arbete bedrivas för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering till bedömning av brist

Skollagen anger att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har i denna tillsyn tagit del av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Av planen framgår att den revideras årligen. I planen identifieras två riskområden, dels angående språkbruk på APL och dels risker inom sociala medier. Till dessa områden knyts i planen vissa insatser för att kunna förebygga och förhindra kränkande behandling i samband med APL och sociala medier. Eleverna uppger i intervjuerna att de inte känner till några specifika insatser som skolan gör för att förebygga risker för kränkande behandling. Däremot nämner eleverna en otrygghet kopplad till att lärare slutar och att rektorer byts ut. Skolans egen undersökning av elevernas uppfattning om skolan visar att trivseln sjunkit på skolan den senaste tiden. Enligt skolans kvalitetsrapport mäts inte längre elevernas uppfattning om trygghet i skolans årliga enkät. Lärarna uppger i intervjuerna att de inte känner till några trygghetsskapande insatser utifrån identifierade risker. Rektorn uppger att det har varit ett glapp i verksamheten mellan tidigare rektorer vilket lett till att åtgärderna i planen inte är kända på skolan och att åtgärderna därmed inte har genomförts.

Skolinspektionens bedömer att det finns brister i skolans målinriktade arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling. Skolan har enligt planen mot kränkande behandling identifierat riskområden och beslutat om åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling, men enligt uppgift från rektorn har dessa åtgärder inte genomförts. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav.

Huvudmannen och rektorn måste därför se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen får enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Skolinspektionens utredning visar att skolans arbete för att motverka kränkande behandling inte uppfyller de krav som följer av författningarna. Skolinspektionen har i tidigare tillsynsbeslut bland annat förelagt huvudmannen att vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero. Detta framgår av beslut från 9 september 2013 då Skolinspektionen påtalade brister gällande att se till att skolans plan mot kränkande behandling anger vilka åtgärder som ska vidtas för att förebygga och förhindra kränkande behandling samt att den innehåller en redogörelse för hur föregående planerade åtgärder genomförts. Skolinspektionen konstaterar att det vid tillsynsbesöket i maj 2015 åter finns brister inom området trygghet och studiero, vad det gäller arbetet med att motverka kränkande behandling av elever. Bristen är av allvarlig art och det är av största vikt att åtgärder för att avhjälpa bristen skyndsamt vidtas. Mot bakgrund härav finner Skolinspektionen att skäl att förena förelägandet med vite.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Praktiska Sverige AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv, 2.6 Rektorns ansvar)
- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Lärarna i skolan ska samverka med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Elevhälsan ska användas förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Den studie- och yrkesvägledande verksamheten ska tillgodose elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.
- Skolbiblioteket ska användas för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Motivering till bedömning av brist

Samverkan

Av läroplanen framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen och organisera arbetet så att eleverna får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

Praktiska gymnasiet Gävle har utifrån det systematiska kvalitetsarbetet arbetat fram en verksamhetsplan som Skolinspektionen har tagit del av.

Av den framgår att ett identifierat utvecklingsområde är samverkan och så kallad infärgning. I intervju med lärare framkommer att de inte känner till vilka utvecklingsområden som gäller för innevarande läsår (se bedömning av Styrning och ledning nedan). Enligt lärarna har samverkan mellan lärare i syfte att nå utbildningens mål inte påbörjats eller skjutits på framtiden. Framför allt saknas systematisk samverkan mellan lärarna i gymnasiegemensamma ämnen och lärarna i yrkesämnena, enligt intervjuade lärare. Intervjuer med elever bekräftar lärarnas bild och eleverna ger uttryck för en frustration över att lärarna inte kommunicerar och samverkar med varandra. Rektorn ser samverkan som ett viktigt utvecklingsområde och menar att det har funnits inslag av samverkan men utan någon systematik. (Se även ovan under undervisning och lärande, examensmål.)

Skolinspektionen bedömer att lärarna i skolan inte samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. Av skolans verksamhetsplan framgår att skolan har identifierat sådan samverkan som ett utvecklingsområde. Utredningen som redovisats ovan visar emellertid att lärarna i gymnasiegemensamma ämnen och lärarna i yrkesämnena inte samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen.

Elevhälsan

Enligt skollagen ska elevhälsan omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Elevhälsan vid Praktiska gymnasiet Gävle består vid tillsynstillfället av specialpedagog (med en tjänstgöringsgrad om 20 procent) som utgår från Praktiska gymnasiet i Falun och skolsköterska (med en tjänstgöringsgrad om 60 procent) som enligt intervjuuppgift från rektorn även tar hand om kuratorns uppdrag. Skolsköterskan uppger dock vid intervju att hon inte anser sig kunna fullgöra kuratorns uppgifter och hänvisar därför elever med behov av psykosociala insatser till externa resurser. Rektorn uppger i intervju att skolsköterskan fullgör kuratorns sysslor men att rekrytering av kurator pågår. Av intervju med representanter för elevhälsan framkommer att de träffas var fjortonde dag och att vid dessa möten hanteras företrädesvis individärenden. Exempelvis anger specialpedagogen att uppgifterna består i att handleda personal i individärenden, men att tanken är att rekrytera en speciallärare för att hantera insatser av specialpedagogisk kompetens.

Elevhälsans representanter uppger i intervju att det hälsofrämjande och förebyggande arbetet består i en temadag om hälsa och kost. Några andra insatser av hälsofrämjande och förebyggande karaktär har, enligt elevhälsans representanter, inte genomförts. I det systematiska kvalitetsarbetet har elevhälsan dock identifierat att skolan på ett övergripande och förebyggande sätt behöver arbeta med integrering och att få lugn i skolan. Inom dessa områden finns i dagsläget inga förebyggande och hälsofrämjande insatser. Vidare anger elevhälsans representanter att skolpsykologen inte varit med och diskuterat vilka eventuella behov som finns på skolan gällande elevhälsans övergripande arbete. I intervju uppger rektorn att elevhälsan har möten och att det genomförs hälsosamtal, men att rektorn inte fått någon input från dessa hälsosamtal. Vidare anger rektorn att två temadagar genomförts (en om hälsa och en om diskriminering), men att man inte hunnit prata om hälsofrämjande och förebyggande insatser än. På frågan om psykolog deltagit i att utforma elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete svarar rektorn att han inte känner till att så skett och uppger att det behövs tydligare rutiner för att föra in kompetens av psykolog i elevhälsans arbete.

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans arbete inte är hälsofrämjande och förebyggande på en övergripande nivå. Som ovan angetts föreskriver skollagen att elever ska ha tillgång till en samlad elevhälsa och att denna ska arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande. Tillsynen visar att det arbete som sker då specialpedagogen och skolsköterskan samlas endast riktas mot åtgärder på individnivå och att elevhälsans samtliga kompetenser inte samlas för att utifrån sina respektive professioner ta ställning till vilka insatser som behövs ifråga om hälsofrämjande och förebyggande arbete på Praktiska gymnasiet Gävle. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därmed säkerställa att det vid skolenheten finns en elevhälsa som arbetar förebyggande och hälsofrämjande.

Studie- och yrkesvägledning

Skollagen anger att elever i gymnasieskolan ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning. Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke.

Vid tillsynsbesöket i maj 2015 finns en studie- och yrkesvägledare med en tjänstgöringsgrad om 20 procent som utgår från Praktiska gymnasiet Falun.

Beslut

2015-09-15

28 (40)

Dnr 44-2014:8372

Denne studie- och yrkesvägledare började sin tjänst februari 2015 och innan dess saknade skolan tillgång till denna form av vägledning. Av kvalitetsgranskning (Dnr 2014:4245) framgår att skolan inte haft tillgång till studie- och yrkesvägledning mellan maj 2014 och februari 2015. Uppgifter från huvudmannen den 2 september 2015 visar att anställning av studie- och yrkesvägledare pågår.

Av intervjuer med elever som läser på skolans introduktionsprogram framkommer att de inte har fått vägledning i sina studier. Eleverna uppger att de inte känner till hur deras individuella studieplan ser ut och när och om de ska skrivas in på nationellt program. Elever uppger också att de inte känner till om skolan har en studie- och yrkesvägledare. Av intervju med studie- och yrkesvägledaren framgår att denne inte haft vägledande samtal med alla elever på introduktionsprogrammen och att det finns elever som borde haft vägledande samtal. Rektorn uppger vid intervju att han vill att alla elever, framför allt på introduktionsprogram, ska ha vägledande samtal. (Se även ovan under Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram).

Skolinspektionen bedömer att den studie- och yrkesorienterande verksamheten inte tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. Utredningen som redovisats ovan visar att det finns en studie- och yrkesvägledare på skolan, men att inte alla elever får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke. Vidare visar tillsynen att eleverna inte haft tillgång till sådan vägledning under i vart fall hela höstterminen 2014. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därför se till att den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Skolbibliotek

Skollagen anger att elever i gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Av läroplanen, avsnitt 2.1, framgår att det är skolans ansvar att varje elev som har slutfört bl.a. ett nationellt program eller ett introduktionsprogram i den utsträckning det framgår av elevens individuella studieplan kan använda bok- och bibliotekskunskap och modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/2010:165 s. 283) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Beslut

2015-09-15

29 (40)

Dnr 44-2014:8372

Praktiska gymnasiet Gävle har vid denna tillsyn ett rum bestående av drygt tio hyllor med böcker ordnade efter kategorier som benämns som skolans bibliotek. En genomgång vid tillsynsbesöket av litteraturen i hyllorna visar att det finns ett antal lexikon, uppslagsböcker, fackböcker, tidskrifter och skönlitteratur. Beträffande skönlitteraturen finns endast ett fåtal ungdomsböcker av senare datum. Såväl lärare som rektorn uppger vid intervju att de anser att biblioteket är ett utvecklingsområde, med behov av fler tidskrifter, ett större utbud av facklitteratur och framför allt mer skönlitteratur anpassat till eleverna. Rummet används främst för att kunna arbeta ostört. I intervju med eleverna uppger eleverna att de inte använder böckerna på hyllorna, istället söker de källor i böcker som finns i klassrummet eller på internet. Eleverna säger att om de går dit så finns ändå inte den litteratur eller uppslagsverk de behöver. Eleverna uppger vidare att de i ämnet svenska jobbar med bokrecensioner och att de verkligen skulle behöva ett bra bibliotek och någon som kunde hjälpa dem i valet av litteratur. Vid en genomgång av den pärm som anger vilka boklån som gjorts framkommer att inga lån har gjorts under vårterminen. Lärare, som ansvarar för biblioteket, uppger att det skett ett uppsving generellt, men att skolan skulle behöva mer litteratur och en större användning av biblioteket. Rektorn menar att biblioteket är ett utvecklingsområde och säger att det finns medel i budget för att utöka bokbeståndet.

Skolinspektionens utredning visar att det i skolan finns ett rum som innehåller olika typer av böcker och tidskrifter ordnade efter kategorier. Det framgår dock av ovan redovisad utredning att böckerna inte är anpassade utifrån elevernas olika behov och att biblioteket inte fyller uppgiften att ingå som en del i den pedagogiska verksamheten med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolinspektionen bedömer därmed att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen får enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller Praktiska Sverige AB:s verksamhet inte de krav som följer av författningarna. Praktiska Sverige AB föreläggs därför att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

I beslut den 9 september 2013 förelade Skolinspektionen Praktiska Sverige AB att vidta följande åtgärder:

- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål.
- Se till att det för eleverna finns elevhälsa som organiseras så att den ges förutsättningar att uppfylla funktionen att dels vara förebyggande och hälsofrämjande, dels stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Se till att eleverna har ett skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.

Huvudmannen har inte följt Skolinspektionens föreläggande utan bristerna kvarstår vid denna tillsyn i maj 2015. Utöver detta konstaterar Skolinspektionen att eleverna under en längre tid inte getts studie- och yrkesvägledning varför denna brist likt de andra förelegat under en längre tid. Att lärarna inte samverkar medför en överhängande risk för att eleverna inte får ett sammanhang i sina studier. Vidare medför den bristande samverkan att det saknas förutsättningar för utveckling av skolans undervisning genom erfarenhetsutbyte. Därmed försvårar bristen elevernas förutsättningar nå utbildningens mål. Att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande innebär att elevhälsan inte bidrar till skapandet av miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Därmed stödjer elevhälsan inte elevernas utveckling mot utbildningens mål vilket försvårar elevernas förutsättningar att nå dessa mål. Att skolbiblioteket inte används i skolans pedagogiska verksamhet innebär att skolbibliotekets uppgift att stödja eleverna lärande inte fullgörs. Eftersom skolbiblioteket spelar en viktig roll för att tillgodose elevernas behov material för utbildningen försvårar bristen elevernas förutsättningar att nå utbildningens mål. Att eleverna sedan inte ges den studie- och yrkesvägledning som de har behov av innebär att eleverna inte ges förutsättningar att utnyttja den frihet och de möjligheter till egna val som erbjuds, vilket också försvårar förutsättningarna att nå utbildningens mål. Samtliga brister är allvarliga då de, som konstaterats ovan, har förelegat under en längre tid. Skolinspektionen ska därmed förena föreläggandet med vite.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder.

Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen utan ska också omfatta uppföljning av resultat i fördjupningsämnena, från lärande som sker på arbetsplats (APL) och undervisning på introduktionsprogram. Förbättringsåtgärder kan exempelvis vara att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Praktiska Sverige AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Rektorn ska planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomföra dessa. Planeringen och åtgärderna ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att rektorn ansvarar för att utbildningen på skolenheten systematiskt och kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att målen som finns angivna för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

Skolan har under senaste läsåret haft tre olika rektorer. I intervjuer med lärare, elevhälsans representanter, elever och rektorn framkommer att det genom det funnits svagheter i den pedagogiska ledningen.

Beslut

2015-09-15

32 (40)

Dnr 44-2014:8372

Skolans behov av kontinuitet i den pedagogiska styrningen och ledningen har avbrutits under läsårets gång, enligt intervjuade lärare.

Skolinspektionen har i denna tillsyn tagit del av dokumenterat underlag för systematiskt kvalitetsarbete för Praktiska gymnasiet Gävle läsåret 2014-15. I kvalitetsrapport och verksamhetsplan lyfter dåvarande rektorn fram sju lokala mål som skolan ska arbeta mot och sju förbättringsområden som huvudmannen ansett viktiga för alla Praktiska gymnasier i koncernen. De lokala målen ska ge skolan färdriktning genom utvecklingsinsatser som planeras för att nå målen. I intervju med lärare framkommer att skolans personal i början av läsåret hade gruppvisa diskussioner om målen, men att rektorsbyten har lett till att arbetet har avstannat. Det enda område utifrån kvalitetsarbete som intervjuade lärare anger att de har arbetat med kommer från huvudmannen och handlar om att öka elevernas närvaro. De lokala målen har skolan inte arbetat med alls enligt uppgift från lärarintervjun. De uttrycker vidare att det var planerat för en kraftstart när det gäller kvalitetsarbetet men att det inte blev så. Rektorn uppger vid intervju att målen som den lokala arbetsplanen anger är för många och för stora. Rektorn uppger vidare att det funnits en plan med åtgärder för de olika målen i kvalitetsarbetet, men att skolan inte vidtagit planerade åtgärder. Vidare framför rektorn att det har saknats kontinuitet i arbetet med åtgärderna, samt att skolan inte följt upp och utvärderat det som angivits i planen.

Skolinspektionen bedömer att det av utredningen som redovisats ovan är utrett att rektor brister i sitt ansvar att genomföra planerade utvecklingsåtgärder. Därmed uppfyller inte verksamheten författningarnas krav när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet. Huvudmannen och rektorn, i sin funktion av pedagogisk ledare, måste därför säkerställa att planerade utvecklingsåtgärder genomförs och åtgärderna ska dokumenteras.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Ett föreläggande enligt skollagen får förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller Praktiska Sverige AB:s verksamhet inte de krav som följer av författningarna. Praktiska Sverige AB föreläggs därför att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen har i tillsynen kunnat konstatera att rektorn brister i sitt ansvar att genomföra planerade utvecklingsåtgärder inom det systematiska kvalitetsarbetet.

Brister i kvalitetsarbetet, vars inriktning ska vara att de nationella målen för utbildningen uppfylls, leder till att elevernas möjlighet att nå målen för utbildningen försvåras. Eftersom skolan i enlighet med detta beslut har brister inom samtliga bedömningsområden är det av största vikt att det systematiska kvalitetsarbetet fungerar på avsett sätt. Det kan vidare konstateras att brister i skolans kvalitetsarbete även framkom vid tidigare tillsyn. Detta framgår av beslut från 9 september 2013. Skolinspektionen gör därför bedömningen att bristen inte kan anses vara av tillfällig art.

Skolinspektionen bedömer mot ovanstående bakgrund att bristen allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Garanterad undervisningstid i yrkesprogram

En viktig förutsättning för att uppnå utbildningens mål är att elever får undervisning i en tillräcklig omfattning. Tillsammans med andra faktorer som ett aktivt lärarstöd och en god arbetsmiljö har undervisningstiden betydelse för vilka resultat som uppnås. Elever på yrkesprogrammen har enligt skollagen rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid). Undervisningen behöver planeras och genomföras på ett sådant sätt att varje elev får sin garanterade undervisningstid. I detta ingår att skolenheten följer upp vilken undervisning som faktiskt blivit av för att kunna kompensera elever för förlorad undervisningstid, exempelvis vid inställda lektioner eller om en elevs undervisningspass förläggs samtidigt som elevens arbetsplatsförlagda lärande (APL).

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Praktiska Sverige AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Skolenheten ska säkerställa att elever på yrkesprogram får sin garanterade undervisningstid. (16 kap. 18 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Skolenheten ska säkerställa att elever på yrkesprogram får sin garanterade undervisningstid.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen har elever på yrkesprogram rätt till minst 2430 undervisningstimmar om 60 minuter.

Av dokument i form av individuella studieplaner framgår att skolan överlag planerar för en utbildning som innebär att en poäng motsvarar en timmes undervisning. Av skolans scheman och lärares planeringar framgår dock att skolan inte lägger ut undervisningstiden på detta sätt, utan eleverna får färre timmar i exempelvis kurserna naturkunskap 1a1 och religionskunskap 1a1.

Av planeringar av kurser som Skolinspektionen tagit del framgår att upp till fem veckor i slutet av flera kurser ägnas åt att eleverna ges tid till att ta igen uppgifter som de inte hunnit med. Lärare bekräftar i intervju att undervisningen genomförs på sådant sätt och anger att om en elev är klar med kursen så avslutas elevens kurs och betyg sätts. En genomgång av betygs kataloger visar att betyg, i såväl gymnasiegemensamma ämnen som yrkesämnen, sätts från mitten av maj och framåt, alltså flera veckor före planerat avslut av kursen. Lärare uppger att detta är ett bra system, eftersom de får mer tid till att stödja elever som inte hunnit bli klara med uppgifter. Skolinspektionens lektionsobservationer visar att elever väljer att inte gå på vissa lektioner i slutet av terminen, eller på eget initiativ lämnar skolan mitt under lektion, även om kursen pågår. Eleverna uppger vid intervju att när vissa kurser avslutas leder det till att eleverna även väljer bort pågående kurser och går hem eftersom dagen annars blir splittrad. Rektorn uppger vid intervju att han är medveten om förfarandet med att avsluta kurser tidigare och anser att om eleven nått de mål som den satt upp, kan kursen avslutas. Rektorn uppger dock att när det gäller vissa kurser finns det elever som, när kurser avslutas tidigare än planerat, inte får sin garanterade undervisningstid.

Skolinspektionen bedömer att det genom ovan redovisade uppgifter är utrett att undervisningen för vissa elever avslutas tidigare än planerat och att eleverna därmed inte får sin garanterade undervisningstid. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att eleverna får sin garanterade undervisningstid.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen får enligt 26 kap. 27 § skollagen förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller Praktiska Sverige AB:s verksamhet inte de krav som följer av författningarna. Praktiska Sverige AB föreläggs därför att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Utredningen visar att eleverna inte får sin garanterade undervisningstid. Att eleverna inte får den undervisningstid som författningarna föreskriver är allvarligt och det är angeläget att huvudmannen skyndsamt avhjälper bristen. Skolinspektionen finner därför skäl att förena föreläggandet med vite.

Ytterligare brister

Beskrivning av brister

- Betyg sätts på varje avslutad kurs. (15 kap. 22 § skollagen, 4 kap. 22 § gymnasieförordningen)
- För yrkesprogrammen finns ett eller flera programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv. (1 kap. 8 § gymnasieförordningen)

Författningar

15 kap. 22 § skollagen, 4 kap. 22 § gymnasieförordningen

1 kap. 8 § gymnasieförordningen

Åtgärder

- Betyg ska sättas när varje kurs avslutas.
- För yrkesprogrammen ska det finnas ett eller flera programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv.

Motivering till bedömning av brist

Betygssättning

Enligt 15 kap. 22 § skollagen ska betyg sättas på varje avslutad kurs. Av 4 kap. 22 § gymnasieförordningen följer att huvudmannen beslutar om antalet undervisningstimmar för varje kurs samt om hur fördelningen av undervisningstiden över läsåren ska göras.

Vid genomgång av skolans betygskatalog för innevarande läsår framgår att betyg sätts i mitten av maj månad beträffande kurser som enligt schema och lärares planering avslutas först i samband med skolavslutningen som beroende av årskurs äger rum den 11 eller 12 juni. Lärare och rektorn uppger vid intervju att betyg sätts när läraren anser kursen vara färdig för eleven och inte när den utifrån schema och planering upphör. För de elever som läraren anser behöver mer tid, fortsätter kurserna med så kallade restveckor.

Som ovan angetts följer av skollagen att betyg ska sättas på varje avslutad kurs. En kurs är avslutad när undervisningstiden upphör. Eftersom betyg har satts

på vissa elever innan kursen avslutats, dvs. i förtid, bedömer Skolinspektionen att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav. Huvudmannen och rektorn måste därför säkerställa att betyg sätts när varje kurs avslutas.

Lokala programråd

Av gymnasieförordningen framgår att det för yrkesprogrammen i gymnasieskolan ska finnas ett eller flera programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv.

Av skolans dokumenterade kvalitetsarbete framgår att skolan vid läsårets start saknar programråd för följande program: VVS- och fastighetsprogrammet, industritekniskt program samt restaurang- och livsmedelsprogrammet. I intervju med lärare framkommer att skolan inte heller har programråd för bygg- och anläggningsprogrammet. Lärare uppger att de har svårt att få igång programråden och att de använder olika medel för att locka handledare in till olika träffar, men att utgången av dessa försök inte är så bra. Rektorn uppger att det saknas programråd för de program som lärare och kvalitetsarbete anger. Enligt rektorn är huvudmannens direktiv att programråd ska finnas.

Det är, genom skolans dokumentation och personalens utsagor, utrett att skolan saknar programråd för ett antal program. Skolinspektionen bedömer därför att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav. Huvudmannen och rektor behöver säkerställa att skolan får till stånd lokala programråd för samverkan mellan skola och arbetsliv.

Motivering till val av verktyg

Ett föreläggande enligt skollagen får förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan i detta beslut uppfyller Praktiska Sverige AB:s verksamhet inte de krav som följer av författningarna. Praktiska Sverige AB föreläggs därför att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Utredningen visar att betyg sätts före det att den planerade undervisningen upphör och att skolenheten saknar programråd för ett antal program. Angående att betygen sätts före det att kurs avslutas innebär detta för eleverna att de inte ges möjlighet att få ledning och stimulans att nå så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Beslut

2015-09-15
37 (40)
Dnr 44-2014:8372

Angående programråden innebär en sådan brist att samverkan mellan skola och bransch inte sker vilket medför en betydande risk för att syftet med utbildningen inte kan uppnås. Bristerna är därmed av allvarlig art, varför Skolinspektionen finner skäl att förena föreläggandet med vite.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit avdelningschef Björn Persson, rättschef Marie Axelsson, enhetschef Maria Kärrman och utredare Andreas Leo (föredragande).

Helén Ängmo
Tf Generaldirektör

Hur man överklagar, se bilaga 3

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Praktiska gymnasiet Gävle

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Praktiska gymnasiet Gävle

Huvudman för Praktiska gymnasiet i Gävle är Praktiska Sverige AB med org. nr. 556257-5786. Skolenheten har 70 elever varav ett antal elever läser en gymnasial lärlingsutbildning och 9 elever läser på ett introduktionsprogram. På Praktiska gymnasiet i Gävle erbjuds följande nationella program:

- Barn- och fritidsprogrammet med inriktningarna fritid och hälsa samt socialt arbete
- Bygg- och anläggningsprogrammet med inriktningarna husbyggnad samt måleri
- Hantverksprogrammet med inriktningarna florist samt övriga hantverk
- Industritekniskt program med inriktningen driftsäkerhet och underhåll samt svetsteknik
- Restaurang och livsmedel med inriktningen färskvaror, delikatesser och catering samt kök och servering
- VVS- och fastighetsprogrammet med inriktningarna fastighet samt VVS

Bilaga 3: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Lund, Box 156, 221 00 Lund.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.